

Η διδασκαλία της Νεοελληνικής γλώσσας στους φιλολόγους και μη φιλολόγους στο Τμήμα Κλασικών Σπουδών στο Βrno¹

Jana Holíčková

Η διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στο Τμήμα Κλασικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Masaryk του Βrno ξεκίνησε το 1993, οπότε και ιδρύθηκε ο κλάδος Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία. Στις αρχές οι τότε διδάσκοντες αντιμετώπιζαν πολλά προβλήματα, κυρίως εξαιτίας της έλλειψης εκπαιδευτικού υλικού. Στη δεκαετία του '90 δημιουργήθηκε, χάρη στην προσπάθεια της καθηγήτριας Růžena Dostálová και της dr. Aikaterini Franc-Sgourdeou, ένα σημαντικό διδακτικό βιβλίο – *Εισαγωγή στη Νεοελληνική Γλώσσα (Základní kurz novořeckého jazyka)*,² το οποίο χρησιμοποιείται στη διδασκαλία μέχρι και σήμερα.

Τον τελευταίο καιρό οι διδάσκοντες του Τμήματος καταφέρνουν και ξεπερνούν το εμπόδιο της έλλειψης εκπαιδευτικού υλικού. Αξιοποιούν ιδιαίτερα την πληροφορική, που τους δίνει την ευκαιρία να ενσωματώνουν στη διδασκαλία το μοντέλο της ηλεκτρονικής εκπαίδευσης. Πιστεύω ότι έτσι η εκμάθηση της γλώσσας γίνεται περισσότερο ποικίλη και διασκεδαστική. Το Τμήμα μας απέκτησε χρηματική ενίσχυση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο μέσω δύο προγραμμάτων.³ Χάρη σ' αυτό δημιουργήθηκε μοντέρνο εκπαιδευτικό υλικό για μερικά μαθήματα.

Διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας

Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας στο Τμήμα Κλασικών Σπουδών πραγματοποιείται σε τρία επίπεδα – διδασκαλία φοιτητών του κλάδου Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, διδασκαλία φοιτητών του κλάδου Μεσογειακές Σπουδές, που ιδρύθηκε πρόσφατα, και διδασκαλία των βραδινών μαθημάτων της Νεοελληνικής για το ευρύ κοινό.⁴ Μέχρι

1 Το παρόν άρθρο είναι μια τροποποιημένη και συντομευμένη μορφή της ανακοίνωσής μου στο IV. Διεθνές Τσεχο-νοτιοσλαβικό Συνέδριο με ονομασία *Η διδασκαλία των Νοτιοσλαβικών γλωσσών και λογοτεχνιών στη σημερινή Ευρώπη (IV. mezinárodní česko-jihoslávanská konference: Výtuka jihoslávanských jazyků a literatur v dnešní Evropě)* το οποίο έλαβε μέρος στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Μάσαρνκ στο Μπρνο από τις 30 Μαΐου μέχρι την 1^η Ιουνίου 2013. Η τσεχική μορφή της ανακοίνωσης θα δημοσιευτεί στα πρακτικά του εν λόγω συνεδρίου.

2 Dostálová – Franc-Sgourdeou (2000, 2004²).

3 *Innovation of the Curriculum of the Department of Classical Studies of the Faculty of Arts of Masaryk University* (Reg. Nr. CZ.1.07/2.2.00/15.0227) και *Faculty of Arts as Centre of Excellence in Education: Complex Innovation of Study Programmes and Fields at FF MU with Regard to the Requirements of the Knowledge Economy* (FIFA, Reg. Nr. CZ.1.07/2.2.00/28.0228).

4 Περισσότερες λεπτομέρειες σε: www.phil.muni.cz/wuks.

το ακαδημαϊκό έτος 2012/2013 το Τμήμα εξασφάλισε και μαθήματα ελληνικών για τους φοιτητές των *Βαλκανικών Σπουδών*.⁵

1/ Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Ο προπτυχιακός κύκλος σπουδών εστιάζει στη διδασκαλία της γλώσσας. Σ' αυτόν εγγράφονται συνήθως φοιτητές που η γνώση της Νεοελληνικής τους είναι ελάχιστη ή συχνά απύρακτη, άρα η διδασκαλία ξεκινάει βασικά από την αρχή. Όπως ανέφερα παραπάνω, το κύριο εκπαιδευτικό υλικό είναι το εγχειρίδιο *Εισαγωγή στη Νεοελληνική Γλώσσα* που είναι σχεδιασμένο με παραδοσιακό τρόπο και παρέχει μια εκτενή σύνοψη της νεοελληνικής γραμματικής, συμπεριλαμβανομένων και των στοιχειωδών αναφορών στη σύνταξη. Οι φοιτητές στα πρώτα δύο έτη των σπουδών τους, παρακολουθώντας τα μαθήματα της *Νεοελληνικής γραμματικής I-IV*, αναμένεται να φτάσουν στο γλωσσικό επίπεδο B2. Στο τελευταίο έτος των προπτυχιακών σπουδών διδάσκονται το *Συντακτικό της Νέας Ελληνικής*. Το μάθημα *Νεοελληνική γραμματική I-IV* το συνοδεύουν οι *Ασκήσεις με λέκτορα I-VI* οι οποίες στοχεύουν στην κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου. Τα υποχρεωτικά μαθήματα συνοδεύονται με προαιρετικά σεμινάρια, π.χ. *Ερμηνευτικό σεμινάριο για τους προπτυχιακούς φοιτητές*, *Ανάγνωση ελληνικών κειμένων ή Ελληνική ορθογραφία*.

2/ Μεσογειακές Σπουδές

Οι προπτυχιακοί φοιτητές των *Μεσογειακών Σπουδών* υποχρεούνται να φοιτήσουν τέσσερα εξάμηνα νεοελληνικής γραμματικής. Μέχρι το ακαδημαϊκό έτος 2012/2013 χρησιμοποιούνταν για τη διδασκαλία το βιβλίο *Εισαγωγή στη Νεοελληνική Γλώσσα*, δηλαδή το προσδοκώμενο γλωσσικό επίπεδο των αποφοίτων ήταν B2. Επειδή όμως οι *Μεσογειακές Σπουδές* είναι, σε σχέση με τη *Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία*, ένας ευρύτερα σχεδιασμένος κλάδος, αποφασίστηκε το περιεχόμενο αυτών των σεμιναρίων να απλοποιηθεί. Οι φοιτητές των *Μεσογειακών Σπουδών* μαθαίνουν εκτός της Νεοελληνικής ακόμη μία από τις Νεολατινικές γλώσσες και συγχρόνως εγγράφονται σε υποχρεωτικά σεμινάρια Λατινικών και Αρχαίων Ελληνικών.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2013/2014 η νεοελληνική γραμματική δεν διδάσκεται από το εγχειρίδιο *Εισαγωγή στη Νεοελληνική Γλώσσα*, αλλά χρησιμοποιούνται τα βιβλία *Ελληνικά Α'* (γλωσσικό επίπεδο A1 + A2) και *Ελληνικά Β'* (γλωσσικό επίπεδο B1). Πρόκειται για μοντέρνο διδακτικό υλικό ελληνικής παραγωγής. Τα σεμινάρια εστιάζουν, εκτός από τη γραμματική, ιδιαίτερα στην κατανόηση και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου. Ο στόχος αυτής της αλλαγής είναι αφενός να διαχωριστούν οι απαιτήσεις που θέτονται στο

5 Τα μαθήματα αυτά ανέλαβε από φέτος ο απόφοιτος της *Νεοελληνικής και Βαλκανικής Φιλολογίας* και υποψήφιος διδάκτορας στις *Βαλκανικές Σπουδές*, ο κ. Martin Surovéak.

6 Σιμόπουλος – Παθιάκη – Κανελλοπούλου – Παυλοπούλου (2010).

7 Παθιάκη – Σιμόπουλος – Τουρλής (2012).

γλωσσικό επίπεδο των φοιτητών της *Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας* και των φοιτητών των *Μεσογειακών Σπουδών*, αφητέρου να συγκλίνει το περιεχόμενο του σεμιναρίου με τις Νεολατινικές γλώσσες.

Η διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας και στους δύο προαναφερθέντες κλάδους συμπληρώνεται φυσικά με πολλά άλλα προσιτά εγχειρίδια. Κανένα από αυτά δεν είναι δίγλωσσο (ελληνο-τσέχικο), πρόκειται αποκλειστικά για ελληνικά διδακτικά βιβλία για εκμάθηση της ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Το μειονέκτημά τους όμως είναι το παλαιότερο έτος έκδοσης.⁸

3/ Βραδινά μαθήματα Νεοελληνικών για το κοινό

Το *Τμήμα Κλασικών Σπουδών* προσφέρει από το 1992 μαθήματα Νεοελληνικών για το κοινό. Τα μαθήματα χωρίζονται σε τέσσερα γλωσσικά επίπεδα και τη διδασκαλία εξασφαλίζουν οι λέκτορες του *Τμήματος Κλασικών Σπουδών*. Τα μαθήματα εστιάζουν ιδιαίτερα στην κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου, κατανόηση γραπτού λόγου και στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου. Συγχρόνως οι σπουδαστές αποκτούν πληροφορίες για τον ελληνικό πολιτισμό και την ιστορία.

Ο εκσυγχρονισμός των μαθημάτων

Από το 2010 πραγματοποιείται στο *Τμήμα Κλασικών Σπουδών* εκσυγχρονισμός μερικών μαθημάτων. Το *Πανεπιστήμιο Μάσαρνκ* προσφέρει δύο πλατφόρμες ηλεκτρονικής εκπαίδευσης – *Oδρονέδνικυ* και ELF. Η πλατφόρμα *Oδρονέδνικυ* βρίσκεται στο Πληροφοριακό σύστημα του *Πανεπιστημίου Μάσαρνκ*.⁹ Είναι ένα είδος e-learning, ένα σύστημα που επιτρέπει δημιουργία ποικίλων ασκήσεων, π.χ. σωστό ή λάθος, βρέστε τη σωστή απάντηση, συμπληρώστε το κενό με τη σωστή λέξη, μεταφράστε κ.ά.

Το σύστημα ELF¹⁰ (E-learning στη *Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Μάσαρνκ*) είναι μια πλατφόρμα που χρησιμεύει αποκλειστικά στη δημιουργία και ηλεκτρονική έκδοση online μαθημάτων. Οι καθηγητές στα online μαθήματά τους μπορούν να δημοσιεύουν εγχειρίδια, online παρουσιάσεις, ηχογραφήσεις, μαγνητοσκοπήσεις, να δημιουργούν λεξικά, διάφορου είδους online ασκήσεις και να ιδρύουν ανοιχτές συζητήσεις. Συγχρόνως έχουν τη δυνατότητα να εξετάζουν τους φοιτητές online.

1/ Πρόγραμμα OP Education for Competitiveness (ECOP), Innovation of the Curriculum of the Department of Classical Studies of the Faculty of Arts of Masaryk University

Χάρη στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα ECOP ανανεώθηκε το διδακτικό υλικό για τα έξι σεμινάρια των *Ασκήσεων με λέκτορα I–VI*. Η ανανέωση αυτού του μαθήματος πραγματοποιήθηκε

8 Π.χ. Αρβανιτάκης – Αρβανιτάκη (2002, 2003a, 2003^b). Βαλσαμάκη – Βογιατζίδου – Γιώβα κ.ά. (2005⁵).

9 Βλ. www.is.muni.cz.

10 Βλ. <https://elf.phil.muni.cz/elf2/>.

από τις 10 Οκτωβρίου 2010 μέχρι τις 31 Αυγούστου 2013. Κατ' αυτήν τη χρονική διάρκεια δημιουργήθηκαν νέα σύγχρονα κείμενα τα οποία συμπληρώνονται με διάφορου είδους ασκήσεις και ένα βιβλίο δραστηριοτήτων. Όλα αυτά είναι διαθέσιμα στους φοιτητές μέσω του Πληροφοριακού συστήματος του Πανεπιστημίου μας.

Χάρη στη χρηματοδότηση του ECOP δημιουργήθηκαν επίσης τρία καινούρια μαθήματα για φοιτητές του προπτυχιακού και του μεταπτυχιακού προγράμματος – *Νεοελληνική διαλεκτολογία, Σεμινάριο Λογοτεχνίας και Μετάφρασης και το μάθημα Τοπογραφία της Αρχαίας Ελλάδας*.

2/ Πρόγραμμα OP Education for Competitiveness (ECOP), Faculty of Arts as Centre of Excellence in Education: Complex Innovation of Study Programmes and Fields at FF MU with Regard to the Requirements of the Knowledge Economy (FIFA)

Το πρόγραμμα FIFA πραγματοποιείται στα έτη 2012–2015. Εντός του πλαισίου αυτού του προγράμματος ανανεώνονται τρία μαθήματα – *Νεοελληνική γραμματική I–II για τους φοιτητές της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας και Νεοελληνική γραμματική I για τους φοιτητές των Μεσογειακών Σπουδών*.

Από το χειμερινό εξάμηνο 2012 οι φοιτητές της *Νεοελληνικής γραμματικής I* έχουν πρόσβαση στην πλατφόρμα ELF όπου μπορούν να εξασκηθούν στη γραμματική και στην κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου χρησιμοποιώντας το λεξιλόγιο που διδάσκεται στα μαθήματα της *Νεοελληνικής γραμματικής*. Κάθε μάθημα περιλαμβάνει δραστηριότητες διάφορων τύπων, π.χ. οι φοιτητές συμπληρώνουν στις προτάσεις ουσιαστικά, επίθετα, ρήματα, αντωνυμίες κτλ. στο σωστό τύπο, μεταφράζουν σύντομες προτάσεις, διαβάζουν ένα κείμενο και έπειτα απαντούν σε ερωτήσεις κ.ά. Η συμπλήρωση όλων αυτών των υποχρεωτικών ασκήσεων είναι συγχρόνως μία από τις προϋποθέσεις για την επιτυχή αποφοίτηση του μαθήματος.

Στο χειμερινό εξάμηνο 2013 δημιουργήθηκε και ελληνο-τσεχικό λεξικό και περίληψη νεοελληνικής γραμματικής με τσεχικά σχόλια για το βιβλίο *Ελληνικά Α'* το οποίο έχει γίνει το κύριο εκπαιδευτικό υλικό για τους φοιτητές των *Μεσογειακών Σπουδών*.

3/ Πρόγραμμα GLOSSA

Η GLOSSA¹¹ είναι ένα ξεχωριστό πρόγραμμα που ξεκίνησε το 2009 και χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης *Δια Βίου Μάθηση*. Στοχεύει στην προώθηση μαθημάτων και διδακτικού υλικού για προχωρημένο γλωσσικό επίπεδο (Γ1 και Γ2). Πρωταρχικά δεν απευθύνεται στους φοιτητές των Πανεπιστημίων αλλά προσφέρεται σε όλους όσοι θέλουν να βελτιώσουν τις γνώσεις τους.

11 Περισσότερες λεπτομέρειες σε: www.ellinikiglossa.eu/index.php?lang=cs.

Ο στόχος του προγράμματος είναι ανάπτυξη online περιεχομένου για εκμάθηση γλωσσών για προχωρημένους μαθητές και για αυτοδιδασκαλία σε online περιβάλλοντα. Η πλατφόρμα αυτή περιλαμβάνει θεωρία, κείμενα, ασκήσεις, γραμματική και πολιτισμικά στοιχεία.

Στο πρόγραμμα GLOSSA συνεργάστηκε μία από τους λέκτορες του Τμήματος Κλασικών Σπουδών, η κ. Simone Sumelidu. Γι' αυτό ξεκινώντας από το χειμερινό εξάμηνο 2013 μπορούν να λαμβάνουν μέρος σ' αυτό το πρόγραμμα πέντε μεταπτυχιακοί φοιτητές μας δωρεάν.

Με την αξιοποίηση των προαναφερθέντων προγραμμάτων προσπαθεί το διδακτικό προσωπικό του Τμήματος να επιτύχει τους κύριους στόχους – να εστιάζει στις ξεχωριστές ανάγκες και δυνατότητες των φοιτητών διαφορετικών τομέων (των φοιτητών της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, των Μεσογειακών Σπουδών και των μαθημάτων για το ευρύ κοινό), να ανανεώνει τα μαθήματα, να βελτιώνει το διδακτικό υλικό, να χρησιμοποιεί μοντέρνες μεθόδους διδασκαλίας και να δίνει στους φοιτητές ευκαιρία να αξιοποιούν την αυτοδιδασκαλία.

Βιβλιογραφία

- Αρβανιτάκης, Κ. – Αρβανιτάκη, Φ. 2002. *Επικοινωνήστε Ελληνικά 1*. Αθήνα.
- Αρβανιτάκης, Κ. – Αρβανιτάκη, Φ. 2003a. *Επικοινωνήστε Ελληνικά 2*. Αθήνα.
- Αρβανιτάκης, Κ. – Αρβανιτάκη, Φ. 2003²b. *Επικοινωνήστε Ελληνικά 3*. Αθήνα.
- Βαλασαμάκη, Φ. – Βογιατζίδου, Σ. – Γκιώγα, Δ. κ.ά. 2005⁵. *Τα Νέα Ελληνικά για Ξένους*. Θεσσαλονίκη.
- Παθιάκη, Ε. – Σιμόπουλος, Γ. – Τουρλής, Γ. 2012. *Ελληνικά Β' – Μέθοδος εκμάθησης της ελληνικής ως ξένης γλώσσας*. Αθήνα.
- Σιμόπουλος, Γ. – Παθιάκη, Ε. – Κανελλοπούλου, Ρ. – Παυλοπούλου, Α. 2010. *Ελληνικά Α' – Μέθοδος εκμάθησης της ελληνικής ως ξένης γλώσσας*. Αθήνα.
- Dostálová, R. – Franc-Sgourdeou, C. 2000 (2004²). *Základní kurz novořeckého jazyka (Εισαγωγή στη Νεοελληνική Γλώσσα)*. Brno (Praha, 2^η έκδοση).